

LANDØKONOMISK OPLYSNINGSARBEJDE

At Z. D. Lando.

Det er først i Begyndelsen af det forrige Aarhundrede, at man søger at tilføre Landboudommen lidt mere end de nødtørftige Kundskaber, som Almueskolerne hidtil havde givet den. Der fandtes i Slutningen af det 18. Aarh. over 1700 Landsbyskoler, hvilket ikke var saa ringe endda, men da Vejene om Vinteren var »onde«, ja ofte »impasable«, stod det maadeligt til med Undervisningen.

En væsentlig Forbedring af Almueskoleundervisningen paa Landet blev hidført ved Anordningen af 29. Juli 1814, ifølge hvilken man skulde bibringe Børnene Kundskaber »i Religion, Skrivning og Regning, samt Læsning ... Ved Læsningen skulle fornemmeligen saadanne Bøger benyttes, som kunne give Anledning til at danne Børnenes Sindelag, og som indeholde et kort Begreb om deres Fædrelands Historie og Geographi, samt meddele dem Kundskaber, der kunne tjene til Fordommes Udryddelse, og blive dem til Nytte i deres daglige Haandtering; og bør der ved al Underviisning søges Leilighed til passende Forstands-Øvelser for de Unge«.

I 1857 viser en statistisk Undersøgelse, at af Børnene paa Landet i den skolepligtige Alder nød 97,6 % Undervisning. En Undersøgelse, som Krigsministeriet foretog i 1873 over de udskevne Soldaters Læse- og Skrivefærdighed, gav til Resultat, at blandt de Soldater, der havde deres Hjemsted paa Landet, var 2,3 % rene Analfabeter (Gennemsnit for hele Landet 2 %). En tidligere, i 1859 foretaget, mere summarisk Undersøgelse gav et Resultat, som ikke paa nogen nævneværdig Maade afviger fra det her omtalte.

Sammenligner vi Opgørelsen fra 1873 med Resultater fra andre Lande, er den meget imponerende. Paa samme Tid kunde nemlig i Frankrig ikke færre end 20 % af de udskevne Soldater hverken læse eller skrive; i Østrig-Ungarn 54 %, i Italien 57 %, i Rusland endog 88 %. Siden da er Skolevæsenet herhjemme undergaaet gennemgribende Forbedringer. I 1914 fandtes der blandt Rekrutterne ingen komplette Analfabeter, medens paa det daværende Tidspunkt i de ikke-

tysktalende Lande indenfor det østrig-ungarske Monarki endnu 10 % af Rekrutterne var Analfabeter.

Medens man hidtil paa Landet havde nøjedes med den Lærdom, som man tilegnede sig i Børneskolen, indsaa man i Midten af forrige Aarhundrede, at Ungdommen i høj Grad trængte til en supplerende Belæring i de alment dannende Fag. Resultatet blev Folkehøjskolerne, som oprettedes paa privat Initiativ.

Folkehøjskolen søger gennem Foredrag og Samtaler at bringe sine Elever et vist Fond af almen og særlig af dansk Kultur. Alene det daglige Samvær mellem Eleverne virker udviklende og befrugtende for den enkelte. 56 Højskoler besøges aarligt af c. 6000 Elever, hvoraf Halvdelen er Landmandsbørn. Desuden underviser Højskolerne i praktiske Fag, f. Eks. findes paa nogle af Højskolerne specielle Landbrugsafdelinger.

Et mere alment dannende Formaål tjener ligeledes de Aftenskoler og Efterskoler, der drives paa Landet. Samtidig med, at man underviser i Dansk, Regning, Fædrelandshistorie og andre almene Fag, har man dog i stigende Grad ogsaa lagt Vægt paa Ungdommens baade faglige eller rent praktiske Dygtiggørelse. I Aftenskolerne er der saaledes taget en Del Landbrugsfag op, hvori baade Landbrugs-lærere og Konsulenter underviser. Udviklingen af de praktiske Færdigheder foregaar hovedsagelig paa Efterskolerne, hvor der findes Fag som: Tegning, Sløjd, Husflid o. l.

Denne fortsatte Undervisning understøttes af den Virksomhed, som Foredragsforeningerne og Ungdomsforeningerne øver, hvor man igennem Foredrag søger Belæring om saavel alment kulturelle som om alskens aktuelle Spørgsmaal. I Tilknytning til Ungdomsforeningernes Arbejde er der i de sidste Aar ofte oprettet en Del Studiekredse.

LANDBRUGSFAGLIG UNDERVISNING

Den første Landbrugsskole blev stiftet 1800 paa Næsgaard, men den var rigtignok et halvt Aarhundrede om at hverve sine første Elever. Nu findes ialt 23 Landbrugsskoler med over 2000 Elever. Der undervises foruden i praktiske Fag som Planteavl og Husdyrbrug tillige i Naturfag og alment dannende Fag. Det er hovedsagelig en teoretisk Uddannelse, der bygger paa den forud erhvervede praktiske Op-læring. Der knytter sig til hver Landbrugsskole et Landbrug, hvor der gives Eleverne Lejlighed til at se Teorien anvendt i Praksis. Paa Landbrugsskolerne er der tillige indrettet en Specialundervisning for

Kontrolassistenter o. l., og paa 2 af dem, nemlig Dalum og Ladelund, findes der specielle Mejeriskoler til Uddannelse af Mejerister. Men de faglige Skolers Undervisningsfelt er dermed ikke dækket. F. Eks. findes paa flere Landbrugsskoler Afdelinger for Skovbrug og Havebrug, og der afholdes Kursus for Fodermestre, Beslagkursus osv.

Konsumøkonomien er heller ikke forsømt. Der findes en Snes specielle Husholdningsskoler for Landbokvinder, bortset fra de Landbrugsskoler, der har Sommerkursus for Landbokvinder, og naturligvis har paa Højskolerne Kvinderne Adgang til Husholdningsundervisning.

Landbrugsskolerne opøver Landboungdommen i at følge med i Udviklingen af Landbrugserhvervet. Den lærer der baade at lytte til det talte Ord og læse det skrevne. En Ting er af stor Vigtighed — Eleverne lærer at værdsætte Teoriens Betydning for den praktiske Erhvervsudøvelse og bliver saaledes senere hen modtagelige for Belæring, det være sig gennem faglige Foredrag, Vejledning fra Konsulenterne eller ved Læsning af Fagblade.

Landhusholdningsselskabet begyndte allerede 1820 paa den praktiske Uddannelse af unge Landmænd. Denne Uddannelse foregik paa større Gaarde, og den er opretholdt den Dag i Dag kun med den Forskel, at den nu ogsaa foregaar paa mindre Gaarde.

Desuden har de forskellige Landbrugsorganisationer taget Ungdomsarbejdet op, dels gennem Møder og dels gennem faglige Kursus. Nogle Steder foregaar Undervisningen paa den Maade, at de Unge faar selvstændige Opgaver tildelt, saaledes Dyrkning af mindre Jordarealer, Pasning af Husdyr o. s. v., medens Kvinderne faar opgivet praktiske Emner indenfor Husholdningsområdet. For at tilvejebringe ensartede Linjer indenfor det landøkonomiske Ungdomsarbejde og for at yde Bistand ved Iværksættelse og Gennemførelse af Undervisningen er der nedsat et »Landsudvalg for landøkonomisk Ungdomsarbejde«, hvori alle de interesserede Parter er repræsenteret.

Staten støtter disse Bestræbelser for at give Ungdommen en fyldestgørende Uddannelse ved at yde Statstilskud til de nævnte Skoler og Institutioner.

Højborgen for den højere landbrugsfaglige Uddannelse er Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Højskolen uddanner foruden, som Navnet siger, Veterinærer og Landbrugere tillige Landinspektører, Skovbrugere, Havebrugere og Mejeribrugere. Ved Siden af de forskellige Klinikker og Dispensationsanstalten, der er knyttet til Veterinærafdelingen, findes der forskellige institutmæssige Afdelinger, Laboratorier, der er forbundet med Samlinger (Botanisk Samling,

Mejerisamlingen, Redskabssamlingen). Til Støtte for Undervisningen har Landbohøjskolen et Bibliotek, hvis Bogbestand regnes for den fineste i Norden indenfor sit Omraade.

FORSØGSVIRKSOMHED

Et vigtigt Led i det landbrugsvidenskabelige Arbejde danner det paa Foranledning af N. J. Fjord i 1883 oprettede **L a n d ø k o n o m i s k e F o r s ø g s l a b o r a t o r i u m**. Laboratoriets Undersøgelser, der særlig er helliget Husdyrbruget, støtter sig paa praktisk Forsøgsarbejde. I Undersøgelserne medvirker nemlig Herregaarde og større Gaarde, idet disse indgaar i det saakaldte »System med bevægelige Forsøgsstationer«. Forsøgslaboratoriet har særlige Sektioner for Kvægforsøg og for Forsøg med Svin, Fjerkræ og Heste. Det omfatter desuden en dyrefysiologisk og en kemisk Afdeling. Landøkonomisk Forsøgslaboratorium sorterer under »Statens Husdyrbrugsudvalg«, der er sammensat af Repræsentanter for de interesserede Organisationer.

Medens Planteavlsforsøgene (se nedenfor) falder ind under Landbrugsorganisationernes Virkeomraade, er Forsøgsvirksomhed paa Husdyrbrugets Omraade nærmest gjort til et offentligt Anliggende, dog saaledes at Organisationernes Husdyrbrugskonsulenter i Kraft af deres Gerning ikke kan undgaa at deltage i Forsøgsarbejdet.

I Forbindelse med Husdyrbruget maa nævnes **Statens Forsøgsmejeri**, der er oprettet 1923 med det Formaal at foretage Forsøg paa Mejeribrugets Omraade, navnlig med Henblik paa Smør- og Osteproduktionen. Det er undergivet et Udvalg, »Statens Mejeriudvalg«, der paa det Offentliges Vegne varetager Mejeribrugets Forsøgsvirksomhed.

Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur, administreret af »Statens Planteavlsudvalg«, har igennem Forsøgsresultaterne paa Planteavlens Omraade bidraget til Forbedring af Landbrugets Økonomi. I Slutningen af det 19. Aarhundrede begyndte paa privat Initiativ de første Forsøg med Planteforædlingsvirksomhed og rationel Plantedyrkning, bl. a. af Landhusholdningsselskabet og »Foreningen til Kulturplanternes Forbedring«, der udførte et stort Arbejde ved sine Dyrkningsforsøg og ved sin Oplysningsvirksomhed. Arbejdet er nu dels centraliseret i Statens Forsøgsvirksomhed for Plantekultur, dels decentraliseret som lokale Forsøg, ledet af Landbo- og Husmandsforeningerne. Statsforsøgene, der samtidig udføres paa flere Forsøgsstationer, bliver offentliggjort i Beretninger og bliver desuden gjort tilgængelige i populær Form for Landmændene som et Led i det Oplysningsarbejde, der i stor Stil udgaar fra Forsøgsstationerne. Beretnin-

gerne bliver tillige optaget i »Tidsskrift for Planteavl«. Forsøgsvirksomheden raader desuden over 2 særlige Institutioner, nemlig **Statens plantepatologiske Forsøg**, der omfatter Plantesygdomme og Skadedyr og de kemiske Midler til deres Bekæmpelse, og **Statens Planteavls-Laboratorium**, der foretager agrikulturkemiske og bakteriologiske Undersøgelser.

De lokale Landbo- og Husmandsforeninger saavel som deres Fællesorganisationer har nedsat Planteavlsudvalg, der har et vist Samarbejde, og som beskæftiger ca. 125 Planteavlskonsulenter til Vejledning af Medlemmerne. Arbejdsomraadet omfatter lokale Markforsøg, og desuden udføres hos private Landmænd Sortsforsøg, Jordbehandlingsforsøg og Gødningsforsøg.

Forsøg, der kun kan løses ved Samarbejde mellem Forsøgsvirksomhederne i Plantekultur og Husdyrbrug, planlægges af »Fællesudvalget for Statens Planteavls- og Husdyrbrugsforsøg«.

Forsøgsvirksomhed danner ogsaa et Led i **Statens veterinære Serumlaboratoriums Arbejde**. Laboratoriets Hovedformaal er dog at fremstille Sera, Vacciner, Tuberkulin og andre bakteriologiske Præparater.

UNDERSØGELSESVIRKSOMHED

Staten har Haand i Hanke med Kontrollen af Landbrugets Frembringelser, de i Landbruget anvendte Raaemner og andre Produktionsmidler. Gennem de under Staten sorterende eller de af Staten autoriserede analytisk-kemiske Laboratorier kan der fremskaffes Erklæringer om eller Garanti for Produkternes Beskaffenhed.

Af Statens egne Institutioner har Statsfrøkontrollen til Op-gave at foretage Frøundersøgelser, der gaar ud paa at bestemme Frøets Renhed og Spiringsevne. **Statens Foderstofkontrol**, der er henlagt under Landøkonomisk Forsøgslaboratoriums kemiske Afdeling, foretager Kontrollering af Foderblandinger for Firmaer. Gødningsstoffer og Grundforbedringsmidler kontrolleres gennem **Statens Planteavls-Laboratorium**.

I denne Forbindelse kan man ikke undlade at nævne Hedeselskabets Undersøgelser- og Forsøgsvirksomhed. Selskabet har saaledes faste Forsøgsstationer for Mose og Eng, og dets Undersøgelservirksomhed omfatter, foruden Eng- og Mose-Undersøgelser, Undersøgelser af Jordens Kalktrang og Fugtighedsforhold, Brændselsanalyser, Mergelanalyser m. v.

Laboratoriet for Fjerkræundersøgelser foretager Undersøgelser af Høns og Kyllinger navnlig med Henblik paa smitsomme Fjerkræsygdomme.

Statens Redskabsudvalg gennemprøver for Fabrikanter og Forhandlere nye Typer af Maskiner og Redskaber. Resultaterne bliver offentliggjort i Beretninger. Paa Grundlag af udtømmende Prøver giver Udvalget endvidere Anvisning paa Landbrugsmaskinernes Behandling og rette Brug.

Endvidere skal nævnes, at de af Staten autoriserede analytisk-kemiske Laboratorier foruden at undersøge Foderstoffer og Gødningstoffer samt Grundforbedringsmidler foretager Undersøgelser af Mejeriprodukter. Disse Laboratorier er undergivet Landbrugsministeriets Tilsyn, der udføres af Landøkonomisk Forsøgslaboratoriums kemiske Afdeling.

Til Slut skal anføres Danmarks geologiske Undersøgelse, som foruden at foretage specielle Mergelundersøgelser er raadgivende ved Fremskaffelse af velegnet Vand bl. a. til Mejerier.

Statens Kontrol med Landbrugsprodukter, saasom Statens Smør-, Oste- og Ægkontrol, falder uden for denne Fremstillings Rammer.

LANDBRUGSORGANISATIONERNES OPLYSNINGSARBEJDE

Den faglige Vejledning, der tager Sigte paa selve Arbejdet i Bedriften, varetages af Landbrugets Organisationer: Landhusholdningsselskabet, Landboforeningerne, Husmandsforeningerne, Tolvmandsforeningerne og Landbrugets Toporganisationer.

Det kgl. danske Landhusholdningsselskab blev oprettet 1769 og virkede i Begyndelsen som en Institution, der med sine landøkonomiske Formaal forbandt en Virksomhed af mere filantropisk Natur, idet det fremmede og belønnede Landboflid. I det 19. Aarhundrede paabegyndte Selskabet et Oplysnings- og Uddannelsesarbejde blandt Landboerne, herunder navnlig den Uddannelse af Landvæsenlærlinge, som tidligere er omtalt. Samtidig søgte Selskabet ved Udgivelse af landbrugsfaglig Litteratur og »Landøkonomiske Tidender«, Forløberen for »Tidsskrift for Landøkonomi«, at sprede landbrugsfaglig Oplysning. Dette Arbejde er fortsat op til vore Dage.

Af Selskabets litterære Virksomhed skal her særlig omtales de fem Beretninger, som 1934—37 er afgivet af Udvalget for drifts- og erhvervsøkonomiske Undersøgelser, der var nedsat af Landhusholdningsselskabet. De omhandler 1. Danmarks Forbrug af Korn og Kraftfoderstoffer, Danmarks Avl og Forbrug af Grovfoderstoffer, Dan-

marks Husdyrhold (Fodring); 2. Danmarks Husdyrbrugsproduktion; 3. Handels- og Industriafrøder; 4. Kvægbrugets Stilling i Landbrugsproduktionen under de nuværende Produktionsforhold og 5. Ændringer i Grovfoderarealets procentiske Anvendelse (Forholdet mellem Roer og Græs).

Denne Redegørelse er rig paa statistiske Data vedrørende de omhandlede Emner og giver i en overskuelig Form en god Oversigt over saavel de vegetabiliske som de animalske Produktionsmidler og Færdigvarerne. Af aktuell Interesse er den tredje Afhandling, hvor navnlig Afsnittene om Hør og Olieplanter, Humle, Tobak og Frugtavl med Udbytte vil kunne bruges som Grundlag at bygge videre paa med Hensyn til Nutidens presserende Vareforsyningsproblemer. Det er kun beklageligt, at Udvalget har maattet give op overfor Programpunktet: Markeds- og Konjunkturspørgsmaal.

Selskabet har udgivet en Række historiske Skrifter, deriblandt Krarup: Landbrugets Udvikling, Hertel: Landhusholdningsselskabets Historie og Hans Jensens Bog om Chr. D. Reventlow.

Af andre af Selskabets Forlagsskrifter skal endnu blot nævnes de forskellige Vejledninger f. Eks. angaaende Mælkens Behandling under Malkning, Afkøling, Opbevaring og Transport eller Hestens Beslag etc. Endvidere Regnskabsbøger og Læremidler til Brug i den landbrugsfaglige Aftenskole, Grundbøger til Brug for landbrugsfaglige Studiekredse og Vejledning for Landvæsenselever m. m.

Foruden sin Aarsberetning udgiver Landhusholdningsselskabet paa Foranledning af Landbrugsministeriet »Landøkonomisk Aarbog«, der er den bedste Kilde til Orientering om Landbrugsorganisationerne og samtlige offentlige og private Foranstaltninger vedrørende Landbruget.

Selskabet har taget mange erhvervsøkonomiske Opgaver op; det støttede bl. a. Oprettelsen af Landboforeninger og indførte den landøkonomiske Konsulentvirksomhed. En Del af Statskonsulenterne hører vedblivende under dets Ressort. Det er ogsaa Landhusholdningsselskabet, der har taget Initiativet til Oprettelsen af »Det landøkonomiske Driftsbureau«.

Selskabet tager sig endvidere af Anbringelsen af Landvæsenselever i Udlandet, ligesom det ogsaa skaffer unge Udlændinge Lærepladser paa danske Gaarde. Denne Virksomhed er henlagt til et særligt Bureau, Landøkonomisk Rejsebureau, som desuden bistaar interesserede saavel Danske som Udlændinge med Planlægning af landøkonomiske Rejser.

Nær knyttet til Landhusholdningsselskabet er den i 1934 oprettede Samvirksomhed for landbrugsfagligt Oplysningsarbejde. Samvirksomhedens Arbejde bestaar dels i Kursusvirksomhed, eksempelvis Fodermesterkursus, Kursus for Landbrugslærere og -Konsulenter og for Husholdningslærerinder og -Konsulenter, dels i

litterær Virksomhed, hovedsagelig ved Udgivelse af Bøger til Brug for landbrugsfaglig Undervisning.

Stor Betydning for Oplysningsarbejdet havde i sin Tid Landmandsforsamlingerne. Disse holdtes fra Midten af forrige Aarhundrede til Aarhundredskiftet. I Begyndelsen var det især Storbrugerne, der var interesserede i Afholdelsen af Møderne, men senere deltog Smaaabønderne i stigende Antal. Alle faglige Spørgsmaal, men især saadanne, som var aktuelle, blev behandlet. Oplysningsarbejdet foregik gennem Foredrag og gennem Dyrskuer og Udstillinger, der afholdtes i Tilslutning til Møderne. Det var Landmandsforsamlingerne, der gav Stødet til Oprettelse af Landbohøjskolen, som blev aabnet 1858, og ligeledes maa man tilskrive dem en Del af Æren for Andelsbevægelsens Indførelse i Danmark. Da Landboforeningerne og Husmandsforeningerne tog den aktuelle Side af Oplysningsarbejdet op paa deres Program, blev Landmandsforsamlingerne overflødige.

Landøkonomisk Oplysningsarbejde er nemlig en af de vigtigste Opgaver indenfor Landboforeningernes Virkefelt, idet Foreningerne har til Hovedformaal baade ved erhvervspolitiske Midler og gennem faglig Vejledning at fremme Landbrugserhvervet i produktions-teknisk, driftøkonomisk og salgsmæssig Henseende. Til Virkeliggørelse af deres erhvervspolitiske Program søger de at skaffe sig Indflydelse paa det politiske Liv. Der er saaledes opstaaet et Samarbejde mellem de forskellige Størrelseskategorier indenfor Landbruget og de politiske Partier, der har forfægtet de paagældende Organisationers klassebestemte Erhvervsinteresser. Linjen fra Husmand til Godsejer fører fra Socialdemokratiet over Radikale og Venstre til Det konservative Folkeparti. Sammenkædningen af det erhvervspolitiske med det socialpolitiske er stærkest i Husmandsforeningerne. Politiske Interesser spiller saa stærkt ind i Foreningslivet, at det selv i Oplysningsarbejdet ofte vil være svært at følge en uhildet faglig Linje.

Landboforeningerne tog i deres første Tid en blandet Mangfoldighed af landøkonomiske Opgaver op, men efterhaanden koncentrerede de sig om de to vigtigste Driftsgrene: Planteavl og Husdyrbrug. I Slutningen af forrige Aarhundrede dannedes den organisatoriske Samvirksomhed mellem de lokale Landboforeninger, der under Navnet »De samvirkende danske Landboforeninger« nu omfatter 137 Lokalforeninger med et samlet Medlemsantal paa 110.000. Mellemløbet mellem Samvirksomheden og Lokalforeningerne danner 4 Landsdelsorganisationer.

I den sidste Fjerdedel af det 19. Aarhundrede begynder en Række landøkonomiske Specialforeninger at vokse frem, ofte paa Landboforeningernes Initiativ: Avlsforeninger, Kontrolforeninger, erhvervsmæssige Andelsforeninger o. a. Derved bliver Landboforeningernes Virkefelt mere afgrænset, men samtidig finder der et omfattende Samarbejde Sted mellem Landboforeningerne paa den ene Side og Landbrugets andre Hovedorganisationer samt Specialforeningerne paa den anden Side.

Medens de lokale Landboforeninger koncentrerer sig om de faglige Opgaver, hovedsagelig ved Udvalgsarbejde indenfor Planteavl, Husdyrbrug, Husholdning og Ungdomsarbejde, ved særlige Regnskabsafdelinger og ved Konsulentvirksomhed indenfor disse Omraader, varetager Landsdelsorganisationerne tillige erhvervsøkonomiske og erhvervspolitiske Opgaver. Desuden paahviler det Landsdelsorganisationerne at forvalte Statstilskudet til Landboforeningerne, at afholde Fællesdyrskuer, indkalde til Delegeretmøder etc. De er det samlende Organ for de lokale Landboforeninger, Fællesledelserne af Avlsforeninger og Kontrolforeninger o. a.

Landsdelsorganisationerne udgiver henholdsvis »Jysk Landbrug«, »Fyns Stifts Landbrugstidende«, »Sjællands Stifts Landbrugstidende« og »Lolland-Falsters Landbrugstidende«. Desuden udgiver Bornholms landøkonomiske Forening, som er en Amtsorganisation, Medlemsbladet »Ugeskrift for Bornholms Landbrug«, ligesom Fælleslandboforeningen for Nordslesvig sammen med Sønderjydsk Mejeriforening udgiver »Nordslesvigsk Landbrugs- og Mejeritidende«.

»De samvirkende danske Landboforeninger« tager sig af en Del Fællesanliggender, der tager Sigte paa Fremme af det landbrugsfaglige og konsumøkonomiske Oplysningsarbejde; saaledes har de nedsat et Husdyrbrugsudvalg og et særligt Husholdningsudvalg. Som særlig Opgave har »De samvirkende danske Landboforeninger« Ledelsen og Administrationen af den offentlige Stambogsføring, som varetages af Stambogs- og Registreringsudvalgene. Iøvrigt optræder Samvirksomheden overfor det Offentlige som Repræsentation i erhvervsøkonomiske og erhvervspolitiske Spørgsmaal og virker raadgivende overfor Regeringen ved Landbrugslovenes Forberedelse og Anvendelse. Samvirksomheden udgiver Ugebladet »Dansk Landbrug« med Tillæget »Tidsskrift for Husholdning«.

Det første Tilløb til Husmandsforeninger var Husmandsrejserne i 1880'erne, der havde til Formaal at give Husmændene Lejlighed

til at bese andre Husmandsbrug for deraf at høste Belæring og modtage Impulser. Disse Husmandsrejser finder stadig Sted i stort Omfang. Det var dog først Andelsbevægelsen, igennem hvilken de smaa Brug blev ligestillet med de store, der gav Husmændene Mod og Lyst til at kæmpe for deres Særinteresser. Lige fra Starten i 1896 har Husmandsforeningerne haft sociale og politiske Formaal paa deres Program foruden de rent erhvervsøkonomiske. Dertil kommer det faglige Oplysningsarbejde, hvor der har fundet et intimt Samarbejde Sted med saavel Landboforeningerne som de øvrige Landbrugsorganisationer. Der findes nu 1285 Husmandsforeninger med ca. 95.000 Medlemmer, tilsluttet 6 Landsdelsorganisationer. Sammenslutningen i en Samvirksomhed skete 1910 i »De samvirkende danske Husmandsforeninger«, som tilstræber at skabe ensartede Linier indenfor Husmandsforeningernes Arbejde.

De lokale Husmandsforeninger søger at fremme Udviklingen af Husmandsbruget ved Udvalgsarbejde og Konsulentvirksomhed. Specielt har de støttet Udviklingen af Landbrugets Bierhverv: Biavl, Fjerkræavl, Husflid etc. Landsdelsorganisationerne administrerer Statens Tilskud.

Husmandsforeningerne i Fyns Stift udgiver »Den fynske Husmand«; de sjællandske, lolland-falsterske og bornholmske er fælles om »Husmanden«, medens de jyske Husmandsforeninger har deres eget Blad, »Husmandshjemmet«.

I 1932 tilsluttede »De samvirkende danske Husmandsforeninger« sig Landbrugets Fællesrepræsentation og dens egentlige Toporganisation Landbrugsraadet, der da bestod af »De samvirkende danske Landboforeninger«, »De samvirkende danske Andelsselskaber« og »Det kgl. danske Landhusholdningsselskab«. I 1933 udtraadte Landhusholdningsselskabet, og nu har ogsaa Husmandsforeningerne meldt sig ud.

L a n d b r u g s r a a d e t, der danner Brændpunktet for det samlede Landbrugs økonomiske Interesser, varetager paa samme Tid Standens kulturelle Tarv. Dets Virksomhed bestaar blandt andet i at samle, bearbejde og sprede alskens faglige Oplysninger, der er egnet til at fremme Landbrugserhvervets Økonomi som Helhed. Om Landbrugsraadets Betydning indenfor den periodiske Oplysningstjeneste se nedenfor under Efterretningsvæsen.

Ved Siden af sit erhvervspolitiske Program har ogsaa Centralforeningen af »Tolvmandsforeninger« og større Landbrugere i Danmark, der repræsenterer det store Hartkorn, taget

den faglige Dygtiggørelse op som Formaal. Dette Formaal søges fremmet dels ved gensidige Besøg hos Medlemmerne indenfor de lokale Foreninger, hvortil der knytter sig Diskussioner og Forevisninger af Bedrifterne, dels gennem Centralforeningen, der ogsaa bestræber sig for at virke til Fremme af Landbrugserhvervet som Helhed. Man behøver blot at minde om, at det var Centralforeningen af Tolvmandsforeninger, der i 1938/39 foranstaltede en Undersøgelse af Produktions- og Afsætningsforholdene for Mejeriprodukter i Australien og New Zealand. — Centralforeningen udgiver »Tolvmandsbladet«.

ORGANISATIONERNES SÆRLIGE VIRKEOMRAADER

Landbrugets Organisationer, især Landbo- og Husmandsforeningerne, varetager i Fællesskab en Række Opgaver indenfor Planteavl, Husdyrbrug, Mejeribrug, Havebrug, Konsumøkonomi. Regnskabsføring o. a., foruden at de er repræsenteret i de af Staten nedsatte Udvalg til Fremme af dansk Landbrug. Til Løsning af de nævnte Opgaver anvendes i stor Udstrækning Konsulenter, der er ansat enten af de lokale Foreninger eller af disses Sammenslutninger. Som tidligere omtalt var det Landhusholdningsselskabet, der begyndte Konsulentvirksomheden, senere ansatte Staten en Del Konsulenter, hvoraf 2 virker som Landbrugsattachéer i Udlandet, nemlig i London og Berlin, men nu har Staten indskrænket Antallet af Konsulenter og yder i Stedet for Statsstøtte til Organisationernes Konsulentvirksomhed.

Inden for Planteavlen er der nedsat Planteavlsudvalg i næsten alle Landbo- og Husmandsforeninger. En Del Foreninger tager sig ogsaa af Havebrugsspørgsmaalet og har Konsulenter indenfor dette specielle Omraade. Foruden den Forsøgsvirksomhed, som tidligere er omtalt, har Udvalgene ogsaa andet Oplysningsarbejde paa deres Program. Dette Arbejde foregaar gennem Markmøder eller Markudflugter til Mønsterbrug, gennem Konkurrencer med Præmiering, gennem Planteavlsstillinger og gennem Foredrag og vejledende Virksomhed fra Konsulenternes Side.

Til Kvægbrugets og Kvægavlens Fremme udføres et omfattende Arbejde gennem Dyrskuer, Tyreholdsforeninger, Forsøgsvirksomhed, Stambogsføring, Kontrolforeninger og Kvægavlsforeninger, Avls- og Brugskonkurrencer m. m. Efter at Staten i Midten af forrige Aarhundrede havde stillet betydelige Pengemidler til Raadighed for Landboforeningerne til Præmiering af Avlsdyr paa Dyrskuer, florerede Dyrskuerne med tilhørende Redskabs- og Produktudstillinger og udviklede

sig til hele Folkefester. Et storslaet Eksempel herpaa var Bellahøj-udstillingen i 1938.

Bellahøjudstillingen gav bl. a. Anledning til, at den Litteratur, hvoraf Landmanden øser faglig og kulturel Belæring, og som i stort Omfang udgives af hans Organisationer som Led i deres Oplysningsarbejde, blev forøget i betydelig Grad.

Denne mindeværdige Udstilling har i Sandhed ogsaa faaet et Mindesmærke af stort Format, nemlig Beretning om Landbrugsudstillingen paa Bellahøj 1938, som er en voluminøs, men lidet vægtig Fremstilling. Beretningen maa nærmest betegnes som en udførlig Dagbog, hvor tilmed de konventionelle Taler baade under saglige og mere festlige Forhold er gengivet in extenso. Den æstetiske Side af Værket er upaaklagelig. De talrige Illustrationer gør det til en meget afvekslende Billedbog. Mest paaskønnelsesværdigt er de forskellige tabellariske og grafiske Oversigter over de rent faglige Emner. Beretningen kan desuden bruges som Vejledning i Udstillingsteknik, overdaadigt belyst ved et konkret Eksempel. Paa den anden Side har Bogens Redaktør med overdreven Hensyntagen tilvejebragt en Udstillingsstat, hvor der sikkert ingen Lakuner findes, og som utvivlsomt vil være et kært Minde for de forevige, skønt manges Indsats ligesaa utvivlsomt ikke staar i noget rimeligt Forhold til det glittede Papir, Tryksvæerten og det kostbare Udstyr, som de er blevet delagtiggjort i.

Af mere blivende Værdi er unægtelig den Orienteringslitteratur, som Landbrugsraadet har udgivet i samme Anledning. Det drejer sig her om en udvidet, delvis omarbejdet og å-jourført Udgave af det af Landbrugsraadet i Anledning af Verdensudstillingen i Bryssel 1935 udgivne Samleværk Danmark — Landbruget. Sidstnævnte Værk, der samtidig er kommet i fransk, tysk og engelsk Udgave, bringer i sammentrængt Form fortrinlige Afhandlinger om Hovedemnerne indenfor dansk Landøkonomi. Nu er de fleste af de heri indeholdte Afhandlinger i forøget Form blevet samlet emnevis og udgivet som følgende selvstændige Publikationer: Landbrugets Organisationer, Landbruget og dets Økonomi, Planteavl i Danmark, Husdyrbruget i Danmark.

Det er indlysende, at Begivenheden ogsaa maatte markeres ved en Del historiske Afhandlinger. Disse spænder over saavel Oplysnings- som Underholdnings- og Hyggegenren og er følgende: Axel Garde: Fra Fællesskab til Fællesskab, Fridlev Skrubbeltrang: Den danske Bonde 1788—1938, A. M. Sørensen: Fra Trællekaar til Friheds Gry.

Et længe følt bibliografisk Savn er ogsaa blevet afhjulpet i Anledning af Bellahøjudstillingen, idet Max Lobedanz og Aksel Milthers har udgivet Dansk Landbrugslitteratur i Udvalg. Det er en haandterlig Katalog over Landbrugslitteratur, som tillige omfatter Bøger og Tidsskrifter om Havebrug, Skovbrug, Biavl, Silkeavl, Ferskvandsfiskeri og Jagt. Publikationerne er anført i kronologisk Orden under de enkelte Emner, og Udvalget indeholder kun nyere Værker samt Tidsskrifter. Med

Hensyn til den ældre Landbrugslitteratur har Milthers som Indledning skrevet en meget værdifuld Afhandling, hvori han gør Rede for Hovedtrækkene i dansk Landbrugslitteraturs Udvikling.

I denne Forbindelse skal omtales den først i Aar af Max Lobedanz udgivne Fortegnelse over de løbende Tids- og Selskabskrifter pr. 1. Marts 1940, som findes paa Landbohøjskolens Bibliotek. Denne Publikation er en Ariadnetraad igennem den Labyrint af udenlandske Bulletins, Circulars, Reports, som er den stadig rindende Kilde for den, der arbejder med landøkonomiske Spørgsmaal. Det er en Katalog, som der vil blive gjort megen Brug af.

I det Arbejde, der gaar forud for Dyrskuerne, har Kontrol- og Avlsforeningerne deres store Andel.

Kontrolforeningernes Fællesledelse stiller Konsulenter til Raadighed for de lokale Foreninger. Gennem Staten eller gennem Landboforeningerne, med hvem der bestaar et snævert Samarbejde, modtager Fællesledelserne Statstilskud til Konsulentvirksomheden, ligesom Staten yder Tilskud til selve Kontrolvirksomheden, der udføres af Kontrolassistenter. Gennem de 45 Aar, Kontrolforeningerne har eksisteret, har deres vigtigste Opgave været at konstatere hver Kos Mælkeydelse, Fedtmængden i Mælken samt Mængden og Arten af det anvendte Foder til Brug for S sammensætningen af Malkekvægets Foder og Avlsdyrsudvælgelse. Det Materiale, som Kontrolforeningerne samler, bearbejdes af »De danske Kontrolforeningers Landsudvalg«.

Kvæg-, Heste-, Svin-, Faare-, Gede- og Fjerkræavlsforeningerne har til Formaal at fremme Avlen og Udbredelsen af Husdyrene. De indsamler i Medfør af deres Virksomhed Materiale til Brug for Stambogsføringen.

Kvægavlsforeningerne virker mest som Tyrcholdsforeninger. Statens Tilskud til Kvægavlsforeningerne er gjort afhængigt af, at Besætningerne er kontrollerede af Kontrolforeningerne. For at kunne udvælge de bedste Avlsdyr er det nødvendigt at skaffe Oplysninger om hvert enkelt Dyr Afstamning, dets Ydelse og andre Ting af Interesse for Avlen. Kernen i dette Arbejde danner Stambogsføringen.

Stambogsføringen bestaar i en omhyggelig Optegnelse af alle de Data, der har væsentlig Betydning for Avlsarbejdet. Røregistreringen foretages af Landboforeningernes Husdyrbrugskonsulenter, der fører den saakaldte Familiestambog, som danner Grundlaget for de Stambøger, der offentliggøres.

For at et Dyr kan optages i Familistambogen, er det tilstrækkeligt, at man kan gøre Rede for dets Slægtskabs- og Afstammingsforhold. Foruden Familiestambogen føres en Registerstambog, der omfatter unge Dyr paa mindst 1 Aar. Disse Stambøger danner Grundlaget for de to Elitestambøger, nemlig Kostambogen og Tyrestambogen, hvor kun Elitebesætninger optages, og det er fortrinsvis paa Grundlag af disse to Bøger, Udvælgelsen af Avlsdyrene foregaar. I Kostambogen optages Køer, der opfylder visse Minimumskrav med Hensyn til deres Ydelse, medens Optagelse i Tyrestambogen er gjort betinget af bestemte Krav til Præstationer, som Tyrens Afkom skal opvise. Endelig udgives Kvægstambøger for de forskellige Racer.

I denne Sammenhæng kan man ikke forbigaa det avlsfremmende Arbejde, der foregaar gennem »Opdrætningscentralen i Store Vildmose«. Opdrætningscentralen har egentlig til Formaal at støtte Arbejdet for tuberkelfri Besætninger, men faar Betydning for Avlen ved, at kun 1. Klasses Tyre anvendes til Bedækning af Kvierne.

Hesteavlsforeningerne virker ved Kaaringer og Dyrskuer; de udgiver Fagblade og foretager Stambogsføring. Ligesom for Kvægavlen stiller Fællesledelserne Konsulenthjælp til Raadighed for Medlemmerne.

For at udvikle og bevare bestemte Husdyrtyper foretager Avlscentre Renavl og spreder Avlsdyr fra Centrene. Der findes 2 Avlscentre for Heste. Indenfor Svineavlen koncentrerer næsten hele Arbejdet sig om Avlscentre. Staten stiller Midler til Raadighed til statsanerkendte Svineavlscentre, der er under Tilsyn af »Landsudvalget for Svineavlens Ledelse«. Landsudvalget virker gennem 9 Avlscenterudvalg. Organisationer, der er interesseret i Svineavlens Fremme, har sluttet sig sammen i Landsdelsorganisationer, som igen danner »De samvirkende danske Svineavlscentre«. Til Afkomsundersøgelser er der desuden oprettet lokale Forsøgsstationer for Svin. Disse samarbejder med Landsudvalget for Svineavlens Ledelse og Statens Forsøgsstationer for Svin, hvoraf der findes 5. »Den danske Svinestambog« udarbejdes paa Grundlag af Avlscentrenes Bogføringer.

»Landsforeningen til Faareavlens Fremme« arbejder for Oprettelsen af Faareavlsforeninger og udgiver »Tidsskrift for Faareavl«.

»De samvirkende danske Gedeavlsforeninger« har til Opgave at virke for Gedeavlens Fremme i al Almindelighed bl. a. ved Oprettelse af Avlscentre og ved at stille Konsulenthjælp til Raadighed for Gedeavlsforeningerne, der vejleder ved Stambogsføring. Samvirksomheden udgiver »Tidsskrift for Gedeavl«.

»Danmarks Fjerkræavlerforening« arbejder for Fjerkræavlens og Ægproduktionens Fremme. Desuden har Landbo- og Husmandsforeningerne, Landhusholdningsselskabet og Dansk Andels Ægekseport nedsat »Fællesudvalget for Fjerkræavl«, der faar Statsstøtte til sit Oplysnings- og Avlsarbejde. Fællesudvalget for Fjerkræavl og Danmarks Fjerkræavlerforening driver i Fællesskab en Kontrolstation for Høns. Ligeledes findes kontrollerede Avlscentre for Høns. Under bestemte Forudsætninger kan Haner med kontrolleret Afkom blive optaget i »Officiel Hænestambog«, der udgives af »Statens Fjerkræudvalg«. Dette Udvalg udfører sammen med »Statens Ægudvalg« Oplysnings- og Agitationsarbejde for Fremme af Fjerkræ- og Ægproduktion. »Danmarks Fjerkræavlerforening« udgiver »Tidsskrift for Fjerkræavl«.

Da Regnskabsføring er en frivillig Sag, idet Bogføringsloven ikke paalægger Landbrugerhvervets Udøvere nogen Bogføringspligt, har det taget lang Tid, inden Bogføringen vandt Indpas i Landbrugsbe- driften.

Stødet til systematisk Bogføring gav egentlig Kontrolforeningerne, hvis Virksomhed ligefrem forudsatte en fortløbende Registrering af talmæssige Data. Der kom dog ikke rigtig Gang i Landbrugsbogføringen, før Landbrugsorganisationerne tog Initiativet til Iværksættelse af systematisk Regnskabsføring blandt deres Medlemmer. Landboforeningerne og Husmandsforeningerne oprettede de saakaldte Regnskabsforeninger, som danner Underafdelinger under Foreningerne. En særlig Tilskyndelse fik Bevægelsen, da den i 1915 fik bevilget Statstilskud. Regnskabsforeningerne, af hvilke den første kun gaar tilbage til 1910, var i 1916 naaet op paa et Antal af 11 og tæller nu 97. Samtidig er Antallet af regnskabsførende Landbrug, der er tilsluttet Regnskabsforeninger, steget fra 303 til 7200. Man maa antage, at der er flere indenfor den resterende Del af de i alt 204.000 Landbrug, der fører Bøger.

En Regnskabsforening staar mod et vist Vederlag sine Medlemmer bi med Vejledning i Regnskabsarbejdet. Denne Vejledning gives af en Regnskabskonsulent eller hans Assistenten, der paa Grundlag af Landmændenes daglige Optegnelser foretager periodiske Opgørelser og Aarsafslutning. Regnskabsføringen bliver nu i stigende Grad forbundet med Vejledning i Landbrugets Driftsøkonomi, og dette er Grunden til, at Regnskabskonsulenterne nu undertiden benævnes Økonomikonsulenter.

Da det ovennævnte Statstilskud siden 1936 er gjort betinget af, at Regnskabsforeningerne stiller deres Materiale til Raadighed for Det

landøkonomiske Driftsbureau, maa man haabe, at der derved er sikret denne Institution et Arbejdsgrundlag, der, baade hvad Art og Omfang angaar, maa vinde i Almenlydighed. Som ovenfor nævnt blev Det landøkonomiske Driftsbureau oprettet i 1918 paa Initiativ af Landhusholdningsselskabet. Det har til Opgave paa Grundlag af et repræsentativt Udvalg af Regnskaber, der belyser de forskellige Driftstyper med Henblik paa Størrelseskategori, Beliggenhed og Driftsforhold, at uddrage et alment Udtryk for Landbrugets økonomiske Stilling i Regnskabsperioden. Driftsbureauet belyser Landbrugets Rentabilitet i Almindelighed og de enkelte Driftsgrenes Økonomi i Særdeleshed. Sine Resultater offentliggør Driftsbureauet i sin aarlige Beretning under Titlen »Undersøgelser over Landbrugets Driftsforhold«, og desuden udsender det løbende Undersøgelser over Landbrugets Arbejdsforhold, Lønningsforhold og Prisforhold.

Ligesom Det landøkonomiske Driftsbureau søger at tilvejebringe Oplysninger om de økonomiske Forhold indenfor Landbruget som Helhed, har den danske Mejeriindustri for Mejeribrugets Vedkommende skabt et tilsvarende Oplysningsorgan, nemlig Kontoret for Mejeristatistik i Aarhus, som udgiver »Danmarks Mejeristatistik«, der foruden fyldige Oplysninger om Mejeriernes driftsøkonomiske Forhold indeholder en Redegørelse for Mejeribrugets Produktions- og Afsetningsforhold, statistiske Oversigter over Smørpriser, skete Efterbetalinger og andre Godtgørelser, Noteringer for Smør, Ost og Mælk m. m.

EFTERRETNINGSVÆSENET

Spredning af Forsøgs- og Undersøgelsesresultater samt Oplysninger af driftsøkonomisk og markedsøkonomisk Natur tager det vidtforegnede landøkonomiske Efterretningsvæsen sig af.

Den allerede omtalte Virksomhed, som udøves af Det landøkonomiske Driftsbureau og Kontoret for Mejeristatistik, indgaar som et grundlæggende Led i den periodiske, landøkonomiske Efterretningstjeneste. Disse to Institutioners Publikationer tjener foruden som Oplysningskilde for land- og mejeriøkonomiske Forhold i Almindelighed igennem de fremdragne udførlige Data for de enkelte Bedriftstyper tilige som Grundlag for de enkelte Bedrifter til Driftssammenligning.

En noksaa betydelig Rolle indenfor det landøkonomiske Efterretningsvæsens markedsræssige Gren spiller Landbrugsraadets periodiske Publikationer.

Blandt Landbrugsraadets mange Opgaver er Efterretningstjenesten vedrørende Markeds- og Afsætningsforhold ikke den mindst vigtige. Landbrugsraadets Sekretariat danner en Oplysningscentral, der kan staa Maal med de bedste Institutioner af den Art i de mest fremskredne Landbrugslande. Sekretariatet fremtræder udadtil navnlig igennem sit veltilrettelagte Ugeskrift *Landbrugsraadets Meddelelser*. Disse tager i første Række Sigte paa at holde de tilsluttede Organisationer underrettet om de skiftende Markedsforhold. Igennem »Meddelelserne« har man den Mulighed at holde sig à-jour, baade hvad Produktions- og Afsætningsvilkaarene samt hvad Prisudviklingen for de danske Landbrugsprodukter angaar. Skønt dette Ugeskrift ifølge sit Tilsnit og sin Opbygning nærmest er beregnet paa Producenter, har dets Markedsoversigter foruden det specialøkonomiske et saa instruktivt kommercielt Indhold, at Skriftet frembyder en fortrinlig Oplysningskilde ikke blot for dem, der handler med Landbrugsprodukter, men ogsaa for alle dem, hvis Interesser udstrækker sig til erhvervsøkonomiske Forhold i Almindelighed.

»Meddelelserne« begrænser sig ikke til Stof, der kun direkte angaar dansk Landbrugs Markedsøkonomi, men bringer tillige i rig Afveksling et veludvalgt Materiale, der er egnet til at belyse udenlandske Forhold, som paa en direkte eller indirekte Maade øver Indflydelse paa vore egne Produktions- og Markedsforhold. Endvidere bringes Love og Bekendtgørelser, der falder indenfor Landbrugets Interessekreds. Landbrugsraadet øser af mangfoldige Kilder saavel herhjemme som i Udlandet: Fagblade, offentlige Institutioner, private Forbindelser, Danmarks diplomatiske og konsulære Repræsentanter i Udlandet o. s. v.

Et værdifuldt Kildeskrift danner *Landbrugsraadets Aarsberetning*, der paa en systematisk Maade bringer et periodisk Sammen drag af Begivenheder, Foranstaltninger og andre Forhold af Interesse for saavel vor hjemlige Landbrugspolitik, Handelspolitik som Afsætningsmarkederne for vore Landbrugsprodukter.

For Fuldstændighedens Skyld skal ogsaa nævnes Landbrugsraadets ugentlige Oversigt over Kvæg- og Kødmarkedet i forskellige Lande, som udgives i duplikeret Form og kun tilgaar den snævrere Interessentkreds. Paa samme Maade offentliggøres en Kvartaloversigt over Produktions- og Afsætningsforhold for Mejeriprodukter; denne Oversigt fremkommer desuden i »Landbrugsraadets Meddelelser«. Endvidere udsender Landbrugsraadet »Præsidiemeddelelser«, som er forbeholdt en udvalgt Kreds. Endelig skal anføres Publikationerne paa fremmede Sprog: Kvartalsskriftet »The Agricultural Export of Denmark«, Halvaarskriftet »Dänemarks landwirtschaftliche Ausfuhr« og de i tvangfri

Rækkefølge udsendte »Les Exportations Agricoles du Danemark« og »Las Exportaciones Agrícolas de Dinamarca«, som vederlagsfrit spredes over de paagældende Sprogomraader med offentlige og private Institutioner, Handelskamre og interesserede Enkeltpersoner som Modtagere. Iøvrigt har Landbrugsraadet stillet sit Bibliotek og Bladhold til Disposition for Interesserede.

Landbrugspressen staar saavel i den almen-faglige Oplysnings som i den periodiske Efterretnings Tjeneste. Som nævnt udgiver Landbrugsorganisationerne — lokale, Landsdels- saavel som Toporganisationer — Medlemsblade. Desuden findes talrige Specialblade for enkelte Erhvervsgræne, og endelig kan nævnes, at enkelte Foreninger med faglig-personlige Formaal udgiver deres egne Medlemsblade. Mest kendt blandt disse er Foreningen af danske Landbrugskandidaters Medlemsblad »Ugeskrift for Landmænd«.

Landbrugspressen kan deles i:

I. Landsblade:

Tidsskrift for Landøkonomi, Dansk Landbrug, Landbrugsraadets Meddelelser, Ugeskrift for Landmænd, Landmanden, Tolvmandsbladet, Landboværnet.

II. Provinsielle Landbrugsblade:

Sjælland Stifts Landbrugstidende, Jysk Landbrug, Nordslesvigsk Landbrugs- og Mejeri-Tidende, Lolland-Falsters Landbrugstidende, Ugeskrift for Bornholms Landbrug, Den fynske Husmand, Husmanden, Husmandshjemmet.

III. Landsomfattende Specialblade (med Tilknytning til Landbruget):

Andelsbladet, Mælkeritidende, Nordisk Mejeri-Tidsskrift, Nordisk Jordbrugsforskning, Jordbrugs-Teknik, Tidsskrift for Planteavl, Tidsskrift for Frøavl, Tidsskrift for Fjerkræavl, Hippologisk Tidsskrift, Hedeselskabets Tidsskrift, Jerseybladet, Tidsskrift for Biavl, Tidsskrift for Gedeavl, Tidsskrift for Faareavl, Tidsskrift for Kaninavl.

(Heri er kun medtaget de Blade, som efter Forfatterens Mening har mest Betydning i denne Sammenhæng).

Landbrugspressen bringer foruden det rent aktuelle Stof saasom Begivenheder, Love, Forordninger, Foreningsmeddelelser, Mødereferater og Personalia tillige afsluttede Afhandlinger over saa at sige samtlige Felter indenfor Landbruget. Det er ikke blot om den produktionsmæssige Side af sit Erhverv, Landmanden igennem Pressen modtager en ret alsidig Belæring, men man har i de sidste 20 Aar i stedse stigende Grad

lagt Vægt paa at holde Læserne underrettet om markedsmæssige Forhold saavel herhjemme som i Udlandet.

Landbrugspressen sender gennem sine Pressesekretariater en Del landbrugsfaglige Artikler og Korrespondancer til Dag- og Ugeblade. Dagbladene har iøvrigt deres egne Landbrugsmedarbejdere og bringer desuden som Regel efter »Landbrugsraadets Meddelelser« Oversigter over Markedsforhold m. m. Iøvrigt er Venstrepressen den, der staar i nærmest Kontakt med Landbruget og i sine Spalter behandler dettes erhvervspolitiske og erhvervsøkonomiske Problemer, foruden at den fra Tid til anden bringer landbrugsfagligt Oplysningsstof.

Som Led i Efterretningsvæsnet er Radioen af stigende Betydning. Landbrugets Radioudvalg, som er et Fællesudvalg for Landbrugsorganisationerne, Foreninger med faglig-personlige Formaal og andre Foreninger, der har Tilknytning til Landbruget samt Landbrugspressen, planlægger sammen med Statsradiofonien de landøkonomiske Radioforedrag. Foruden faglige Foredrag om specielle Emner foranstaltes Mødetransmissioner og Radiodiskussioner, og der gives regelmæssige Maanedsoversigter. Radioen bringer ligeledes Meddelelser fra Det danske Meteorologiske Institut, hvis Vejrudsigter er af Betydning for Landmanden især under Høsten.

Under den regelmæssige Nyhedstjeneste hører ogsaa Radioens Udsendelser af Landbrugsnoteringer. Disse Noteringer tjener informatoriske Formaal i Almindelighed foruden at have direkte Betydning for de handlende Parter, idet Noteringerne i mange Tilfælde benyttes som det direkte Afregningsgrundlag for afsluttede Handler. Igenem Noteringerne holdes Landbrugsproducenterne underrettet om Priserne saavel paa Købproduktionsmidlerne som paa deres egne Frembringelser.

Filmene er ogsaa taget i Oplysningens Tjeneste. Under Landbrugsraadets sorterer et særligt Filmsudvalg, hvis Opgave det er at lade optage Films af landbrugsfaglige Emner og andre Kulturfilm, der har Forbindelse med Landbrugserhvervet. Her skal blot erindres om den Film, der blev fremstillet i Anledning af Bellahøj-Udstillingen, der viste Landbruget som arbejdende Erhverv, og hvorledes dettes Vekselvirkning med de andre af Landets Erhverv former sig.

Sammen med »Dansk Kulturfilm« har Landbrugsraadets Filmsudvalg paabegyndt Optagelsen af Filmserier, der tager særlig Sigte paa

Fremme af det landbrugsfaglige Oplysningsarbejde. Der er for ganske nylig blevet optaget to Films, hvoraf den ene er af særlig aktuel Interesse, idet den viser Dyrkningen af Hør. Den anden viser Kvægforsøg og indgaar som første Led i en Serie »Fra Forsøgslaboratoriets Arbejdsmark«.

En af de vigtigste Formidlere af faglig Viden er sikkert K o n s u l e n t e n, som Landbrugsorganisationerne stiller til Landmandens Raadighed. Konsulenten — der findes ca. 350 — der i Reglen er Landbrugs-kandidat, er den agrar-teoretiske Forsknings og det faglige Fremskridts Kolportør. Det er ham, der læser de forskellige Monografier, Forsøgsberetninger og andet mindre let tilgængeligt Stof. Landmanden i Almindelighed nøjes med den faglige Viden, han kan erhverve sig gennem den daglige Avis, sit landbrugsfaglige Ugeblad og de utallige Foredrag, Udstillinger og Dyrskuere.